

DAGSINS MEINING

Gjaldið meir fyri minni

Figgjarlógarviðgerðin er merkt av, at samgongulimir gera sitt ítarsta fyri at fortelja andstoðu og borgarum, hvussu høgt raðfest vælferðin er, og hvussu samgong-an gongur nýggjar leiðir. Serliga er tað Tjóðveldis-flokkurin, ið roynir at fáa ein fagurmálning burturúr úr klútateppinum, ið er figgjarlógin fyri 2004.

Í sínari stremban eftir at fortelja skattgjaldarnum, at vælferðin er hægri raðfest enn nakrantið, so gera sam-gongulimir eisini sitt ítarsta fyri at forða fyri einum konstruktivum kjaki um figgjarlógina, ið avdúkar nakað annað. At vælferðin skal verða hægri raðfest enn nakrantið, er í sjálvum sær eitt úttalilsí, ið sigur nakað um veruleikakensluna hjá teimum tinglimum, ið brúka slíkt orðaval. Tað meira álvarsliga er, at sam-gongan ignorerar góð ráð frá andstöðuni, hóast júst forsøgnimar frá andstöðuni um figgjarlógina fyri inni-verandi ár hava vist seg at halda.

Framsøgufólk Tjóðveldisflokksins Kristina Háfoss valdi, heldur enn at viðgera uppskot og viðmerkingar frá andstöðuni, at koma við einum ja ella nei spurningi til andstöðuna. Hesin teknikkur, at seta ein ja ella nei spurning við bert einum røttum svari, ið viðkomandi so kann inntøkuføra fyri sín politikkt, er ein teknikkur, ið hjálpir, har argumentatiónin ikki røkkur. Hetta er nakað, ið floksformaður hennara plagdi at gera í fullveldismálinum við einum úrsliti, ið vit øll kenna. Hví vil Tjóðveldisflokkurin ikki diskutera uppskotið um at minka stýrini úr 9 niður í 6? Hví siga fram-søgufólk floksins einki um, at eldri fólk fyrr í ár fingi boð frá heimarøktini um, at ikki var vaskað heima hjá teimum longur, tí heimarøktin skal spara? Er hetta hægst raðfesta vælferð nakrantið? Er núverandi borgarliga heimastýrissamgonga so týdningarmikil, at Tjóðveldisflokkurin ikki vil viðganga, at uppskotið hjá Javnaðarflokkinum um at spara í umsitingini hevði gjørt tað møguligt at varðveitt vælferð á einum rími-ligum støði, uttan samlaðan meirkostnað?

Tað er harmiligt fyri demokratiska orðaskiftið, at man ístaðin fyri konstruktivt kjak avspælir somu plátu um, at ongantið fyrr hevur alt verið so gott sum nú, og at nú ganga vit nýggjar leiðir. Fólkaflokkurin sigur, honum líkt, ikki so nogv um almennu tænasturnar, men Tjóðveldisflokkurin heldur fram við stórslignu orðunum um, at alt er betur enn nakrantið. Hetta er ikki so, og verður tað prógvað hvønn tann einasta dag við eykajáttanum, nýggjum avgjöldum og lekkandi almennum tænastum. Helst er hetta veruleikaflyggjan, tí ikki kann tað hugsast, at Tjóðveldisflokkurin og leiðsla tess beivist vil viðleiða fólk, sum vit t.d. kendu tað í propaganda í kommunistisku londnum.

Man tað ikki verða við hægst raðfestu vælferð nakran-tið, sum við sjeymalafetanum móti fullveldi? Úrslitið av figgjarlógini fyri 2004 fer ikki at vísa hægst raðfestu vælferð nakrantið, heldur verður úrslitið gjaldið meir fyri minni.

Sosialurin

Sosialurin

Sosialurin
Stovnaður: 1927
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
jan@sosialurin.fo
Blaðstjóri: Eiríkur Lindenskov
eirkur@sosialurin.fo
Figgjarleiðari: Jákup Mørk
jakup@sosialurin.fo

Marknaðardeild: lysing@sosialurin.fo
Finnbjörg Nattestad
finnbjorg@sosialurin.fo
Durita Simonsen durita@sosialurin.fo

Sosialurin

Sosialurin
Stovnaður: 1927
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
jan@sosialurin.fo
Blaðstjóri: Eiríkur Lindenskov
eirkur@sosialurin.fo
Figgjarleiðari: Jákup Mørk
jakup@sosialurin.fo

Marknaðardeild: lysing@sosialurin.fo
Finnbjörg Nattestad
finnbjorg@sosialurin.fo
Durita Simonsen durita@sosialurin.fo

Sosialurin í Vágum:
360 Sandavágur
tel. 333820, 220507 fax 333720
e-post: edward@sosialurin.fo
e-post: vagar@sosialurin.fo

Viðmerkingar um Arctic Viking

Jóhan Joensen
Reiðari á Arctic Viking

Sjónvarpið visti hóskvöldið 25. september at siga, at vit høvdu søkt mynduleikarnar um loyvi at leiguskráseta Arctic Viking í Litava.

Mánadagin 29. septemb-er játtaði undirritaði sum form. í Felagnum Rækju-skip at koma í SVF at tosa um stöðuna hjá rækjuflot-anum, og vóru har møgu-leikar at lýsa málið sum eina heild.

Henda møguleika fekk undirritaði ikki, tí nú hevði John Johannessen tevja blóð. Tú hevði sambært tær sjálvum í samrøðu við meg nýtt nógv orku og pening at nærlesla okkara rokn-skapir.

Har hevði tú funnið fram, at vit í 1999 høvdu goldið okkum 2,6 mio. í vinnings-býti, og at eg skyldaði For-oya fólki eina frágreiðing, at vit høvdu gjørt hetta longu árið eftir, at vit høvdu fingið ein part av landskassaveðhaldinum umlagt til rentu-og avdrátt-arfrítt lán. Tú kallaði tað "almenna innsprenning"

Undirritaði segði tær, at eg fór ikki at gera eina telefonsamrøðu, har eg bert fekk møguleika at gera við-merkingar til eitt eftir min-um tykki væl fortjent vinn-ingsbýti. Tú hevði við tínum subjektiva journali-stikki átt seinasta orðið kortini.

Tú koyrði so tíðinda-vikuna upp á vinningsbýti á 2,6 mio, og fekk tað nærm-ast at ljóða, at nú vóru bert 5,3 mio. eftir av teimum 7,9 mio.

Skal til tín kunnleika nevna, at av 2,6 mio. fekk Landskassin 910 túsund krónur í skatti. Ikki so galin renta kortini av einum rentufríum láni.

Mánakvöldið 6. oktober var ikki so nógv luft eftir í ballónini. Nú hevði tú funnið fram til, at vit í

Nr. 192 - 10. oktober 2003

VIÐMERKINGAR

Viðmerkingar um Arctic Viking

roknskapinum høvdu upp-lyst, at vit í vár kundu selt skipið fyri 50 mio., og at eigarnir kundu býtt 16 mio. ímillum sín, eftir at hvør hevði fingið sitt, eisini Landskassin.

Eg hevði í samrøðu við teg um hetta sagt, at eg helt, at her høvdu vit sýnt sam-felagssinni við ikki at selja og bara hugsa um sjálvir at sleppa væljargaðiir burtur úr hesum.

Vóni ikki, at tú veruliga meinar, at tað hevði tænt Føroya landi, at vit á henda hátt góvust, og harvið sam-felagið eitt aktiv fátækari. Mær tókti næstan synd í tær, um tú veruliga meinti tað. Haldi teir gomlu koll-firðingarnir høvdu kalla tað, at her "skeyt tú í dans-in".

Tú segði í SVF, at um vit ikki fingi hjálp frá tí al-menna at flagga skipið út, fóru vit á húsagang. Hetta hóast tú væl veit, at eg í samrøðu við teg segði, at vit ætlaðu ikki at lata tað fara so langt, at vit fóru á húsagang. Ein liður í hesi ætlan, er ætlaða leiguskrá-setingin í avmarkað tíðar-skeið at styrkja felagið figgjarliga, tað við vónandi aftur verður lønsamt at dríva rækjuvinnu undir før-oykskum flaggi.

Eg kann ugga teg við, at Landskassin undir øllum umstøðum fær sín pening aftur, um skipið verður selt av landinum. Eydnast tað okkum at varðveita skipið í 12 ár frá 1998 at rokna, er rentu- og avdráttarfríia lánið liðugt avskriva, og tá hevur umleggingin av einum parti av almenna veðhaldinum sanniliga tænt sínum enda-máli.

Í 1999 gekkst so mikið væl, at vit høvdu avlop á 3,7 mio, eftir at hvør hevði fingið sitt, og allar avskriv-ingar vóru gjordar. Útlitini vóru nú bjartari, oljan var bilig 0,75 kr/ltr, rækjupris-irnin á eini leið, og tað tekn-aði aftur til eina lønandi vinnu. Nevndin í felagnum metti, at endiliga var for-svarligt at útgjalda eigar-unum vinningsbýti, sum væl nátturliga er ein partur av endamálinum, ta tú fert í holt við vinnuligt virksemi. Vinningsbýtið blív 2,6 mio., harav 910 túsund fór sum vinningsbýtisskattur í Landskassan.

Søgan Arctic Viking

Um tú hevur journalist-iskan rygg til veruliga at viðgera stöðuna, skal eg her geva tær ein stuttan samandrátt um søguna hjá Arctic Viking:

Arctic Viking kom til

Tey, ið hava fylgt eitt lítið sindur við, vita, at fylgjandi árinu kom bráðliga og óvæntað hóttafall á rækju-vinnuna. Oljuprisurin tri-faldaðist, samstundis sum rækjuprisirnir fullu so munandi, at rækjuflotin fór at koyra við halli, eisini Arctic Viking.

Sum stöðan er nú koyra vit og allur rækjuflotin við halli, og tað megnar ongin fyritøka í longdini.

Hetta hevur onki við áður útgoldið vinningsbýti at gera, men tað er heilt ein-falt raksturin, ið ikki gevur avkast til at viðlíkahalda og varðveita aktivtið.

Samandráttur:
Síðan Arctic Viking kom í 1986 hava vit útgoldið uml. 200 mio. krónur í lønum. Skatturin av hesum man vera áleið 100 mio.

Harafurat koma allar tær tæ nastur, ið vit hava keypt í Føroyum fyri nógv-ar, nógv-ar milliónir krónur. Hesin peningur er so aftur farin í umfar í samfelagnum.

Verður skipið selt, fær landskassin sitt lán 7,9 mio. krónur afturgoldið. Verður skipið selt fyri t.d. 50 mio. krónur, og felagið avtikið, fær Landskassin harafurat 5,4 mio. kr. í partafelags-skatti.

Verður skipið verandi í flotanum til ár 2010, und-antikið einum stytti tíðar-skeiði undir fremmandum flaggi, er lánið 7,9 mio. liðugt avskrivað, og hevur umleggingin í ríkiligt mát nátt sínum endamáli.

Nú kannst tú hr. John Johannessen gera tær eina meting og kanska koma á skýggjan í SVF við henni, hvussu tú metir Arctic Viking hevur roynst før-oyksa samfelagnum.

Kanning av rækjuvinnuni
Felagið Rækjuskip lat í vár gera eina nágreiniliga kanning av ikastinum frá

Framhald á næstu síðu

Figgjarlógin 2004

Jóannes Eidesgaard

Sigast má, at vit hava ein demokratiskan trupulleika, tá vit longu nú kunna á-sanna, at vit við einum minnilutalandsstýri høvdu fingið eina figgjarlóg við

vænta sær, tá tað fer aftur at fjara? Fóru nú pengarnir til tey, sum høvdu fyrsta rætt til hann - snúið politikkurin seg um tey, hann átti at snúga seg um?

Ikki tí pengar eru brúktir seinastu 5 árinu, og tað við lit. Eina heila milliard hev-ur samgongan økt um al-mennu útreiðslurnar, Og lætt var tað at figgja hesa risameirnýtslu, tí methøgi búskaparvøksturin tók sak-ina í egnar hendur. Men nú er vent í holuni.

Bert byrjanin

Eg tosaði við ein mann undan seinasta løgtingsval, sum segði, at tað einasta rættvísa, sum nú var, var at sama samgonga slapp at sita og kenna sviðan av, at ríkisstuðulin varð skerdur sum flest øll hóast alt eru glað fyri.

Og hvussu er so trivnað-urin í føroyska gerandis-degnum uttan fyri Tinghús-ið? Hvussu er trivnaðurin í heimarøktini, heilsuroktini, hjá teimum eldru, í ný-føroyska skúlanum, hjá ungum barnafamiljum, hjá støkum upphaldarum, hjá teimum sinnisbrekaðu og so mongum øðrum? Hava hesi í glæsiligastu búskap-artið, vit vita um, fingið teirra part av ágóðanum? Hava tey merkt, at nú fløddi inn aftur í almennu kassar-nar? Og hvat kunnu tey so

vilja hava tað at eita, hórar víðari. Merkist ein millión í niðurskurði um dagin væl í góðum tíðum, so fer hon at merkjast uppafgur meira, tá rákið veruliga vendar og andróður verður aftur, so-leiðis sum vit so mangan hava upplivað tað. Og sár-barir eru vit sum ongantið fyrr, ja kanska meira nú enn áður.

Hugsið tykkum til, um øll tann figgjarliga orkan, øll tann umsitingarliga ork-an og øll tann skapandi ork-an í okkara samfelag sein-astu 5 árinu, sum hevur ver-ið brúkt upp á fullveldis-ætlanina, hevði verið brúkt til at fingið okkara samfe-lag vinnuliga útbýgt. Enn eru vit eitt samfelag við tí einsamalla beininum at standa á. Vit høvdu so dánt fingið annað bein við alingini, men hetta bein er ikki serliga støðufast í lötuni. Og mangt bendur á, at vit aftur eru vorðnir rá-voruútflytarar.

Men um øll henda hugs-andi orkan og ikki at tala um allar hesar millónirnar, sum vórðu brúktar til hetta projektið um fullveldi, í staðin vórðu brúktir til vinnuliga nýhugsan, so eri eg sannfördur um, at vit høvdu bæði ein robustari búskap, umframt at vit iva-leyst høvdu verið munandi meira sjálvbjargnir. Øll henda orka var betur farin til at givið búskapinum og samfelagnum andevni til komandi hóttafall, sum vit vita koma, tá tilfeingið er so óvist, sum tað er.

Skuggaboksing

Eg kann ikki gera annað enn standa við einari kenslu av, at henda víðgerðin mest er álik skuggaboksing. Vit hava eitt uppskot, sum samð samgonga leggur fram, og tað er í sjálvum sær gleðiligt, men royndin fjør visti, at figgarnevndar-meirilutin fult og heilt tekur ikki bara minnilutan, men

Sosialurin

VIÐMERKINGAR

Figgjarlógin 2004

eisini landsstýrismannin av ræði, tí álitið, ið kemur fram afur úr nevnd, er mest líkt einum heilt nýggjum uppskoti. So vit viðgera tøl og játtanir, sum flestøll bert liva til uppskotið kemur í nevnd. Tað kundi kanska givið okkum eina vón um, at uppskotið kundi blivið munandi betri, og tað tolr tað so sanniliga, men iva-leyst vil borgarliga elitan í figgjarnevndini bert snara enn meira til hogru. Men løgið má tað kennast fyri landsstýrismannin, sum hóast alt brúkar ótrúliga orku upp á hetta uppskotið, so totalt at verða settur und-ir umsiting av sínum egna meiriluta.

"Tann, sum ikki sparir, tá ein hevur, hann einki eigur, tá tað krevur", er gamalt at taka til. Eins og seinast í áttátíárunum hevur Tjóð-veldisflokkinum reypa óført av nógvu pengunum, sum vórðu lagdir til siðis.

Vit brúka bert 10 % av blokkinum, sigur Tjóðveld-isflokkurin. Eg setti floks-formanninum spurning hesum viðvíkjandi, men sum vænta var, so var svarið eitt svar út í tóman heim. Tí hóast blokkurin hevur verið eitt stað millum 4 og 5 milliardi seinastu 5 árinu, so er innistandandi í Landsbankanum bert øktir við einari milliard. Nú ljóðar, at eykaavdráttir upp á 1,7 mia. kr. skulu gjaldast av landskassans skuld til ríkiskassan. 500 mió. kr. skulu takast av innistand-andi í Landsbankanum, meðan restin skal figgjast við nýggjum brævalánum.

Eg haldi, tað er skilagott at kanna møguleikarnar fyri at sleppa biligari í rentu, sjálvandi tað. Og hevur man ráð, so er tað esini skilagott at gjalda skuldina skjóttari niður. Men tá 500 mió. kr. verða tiknir úr Landsbankanum til eykavdráttir, og árligi avdrátturin eisini verður

tikin úr Landsbankanum, so eru vit, eisini sambært landsbankastjóranum í bløðunum nú um dagarnar, komnir niður á minstainn-lánið, ið til eina og hvørja tíð skal standa í Lands-bankanum. V.ø.o. brenna vit reservan, vit áttu at brúkt til at kunna standa ímóti við, av í einum til eykaavdráttir.

Um vit tá fáa likviditets-trupulleikar, sum vit iva-leyst ikki sleppa undan, so noyðast vit nú út at lána pengar. Tí eri eg als ikki samdur við landsstýrið, at tað er rætt at brenna alt yvirskotið í Landsbankan-um av í einum. Og tíverri var søgan, um at vit bert brúka tey 10% av ríkisstuð-ulinum als ikki sonn, tí tá hevði staðið so mikið nógv í Landsbankanum, at hasar 500 mió. kr. ikki høvdu nervað tað stóra.

Í staðin vildi eg mælt til, at landsstýrið tók upp sam-ráðingar við donsku stjórn-ina um eina umfigging, har rentustøðið kom munandi longur niður. Sjálvt um tað kanska damar tykkum illa, so hevði tað avgjört verið royndina vert, tí heilt at brúka reservan, nú búskap-arligu útlitini ikki eru tey bestu, er ikki skilagóður búskaparpolitikkur.

Tað er mang í hesum uppskoti, sum týðir upp á, at reservar verður tað brúk fyri. Hygg bara eftir, hvussu landsstýrið við ljós og lykt er farin til verka fyri at finna nýggja rinttekur - ikki støðugar inntøkur, men eingangsinntøkur. Sum í einum endatúslubresti verða almennir bygningar upp á stripu bodnir til sølu. Enntá ætla landsstýrið at endurtaka brølaran hjá Sjálvstýrisflokkinum við at selja Smyril fyri lítið og lætt. Og har, sum pengar ikki verða funnir, har fer man út eftir borgaranum serliga barnafamiljunum við einari røð av nýggjum

avgjöldum. Nú eitur tað so fint, at tað er heilsan, man skal bjarga, men samstund-is syrgir man fyri, at mjólkaprisirnir skulu hækka. Hvar er logikkurin? Minkaði rentustuðulin til sehúsalan er annað dømi. Og hvar er logikkurin, tá man lættir í landsskattin-um, meðan man samstundis leggur figgjarligar byrðar út á kommunrnar uttan endurgjald, soleiðis at hesar í fleiri forum verða noyddar at hækka kommunuskattin. Og sparimøguleikar, sum hvør mansbarn í Føroyum sær, teir rørir man ikki -serliga talið av aðalráðum.

Hongur ikki saman

Hvat sigur tann frælslynti vinnulívsflokkurin til hesi politisku inntrivini í al-menn partafelog? At man í besta gamal kommunistikan stíl diktarar Føroya Tele til at gjalda 17 mió. kr. í vinningsbýti, enntá áðrenn roknskaparárið er liðugt? Og hvat sigur sami flokkur, at handverkaravinnan, sum m.a. Javnaðarflokkurin í síni tíð tók stig til at stuðla, nú aftur verður munandi skorin í stulinum til hand-verkeralærlingar?

Her hongur als ikki sam-an. Í portum av figgjarlóg-aruppskotinum høreiggjar samgongan sær, sum um einki er óført, meðan man í teimum týðandi portunum, sum hava við vælferð og trivnað at gera, nóg illa kann halda støðið, sum øll frammanundan vita er ov vánaligt.

Framhald av síðu 10

nevnav, at Felagið Rækju-skip áðrenn hendan kann-ingin bleiv gjord, bæði í skrivum og á fundum hevur gjørt vart við, at álvarsamt hóttafall er á rækjuvinnuni, og hevur Felagið víst á móguligar loysnir at bjarga vinnuni.

Kanningin var ein stað-festing av týðninginum av vinnuni, og sýnir ógvusliga árinuð, um rækjuflotin fer fyri bakka.

Í hesum sambandi kann

ráðharranum og Fiskimála-ráðharranum.

Einasti fjølmiðið, ið ikki tók kanningina upp á einum orði var Sjónvarp Føroya.

Einasti landstýrismaður eg havi hoyrt gera viðmerk-ingar alment og á fundi við Felagið Rækjuskip er Jacob Vestergaard Fiskimálaráð-harri, og tokk skal hann hava fyri sínar positivu viðmerkingar.

hanga ikki á trøðunum, og tað krevur eitt mívíst upp-søkjandi arbeði, at fáa slíkar avtalar í hús.

livið, men at sokallaðir frí-sinnaðir vinnulívsmenn sum Kaj Leo Johannessen og mín góði vinur Torbjørn Jacobsen fara at leggja fót-onglar í vegin, nú eitt reiða-ri hyggur út um landodd-arnar, er mær óskiljandi.

Kári Højgaard stúrði fyri avleiðingunum, um nú allur rækjuflotin fór undir fremmant flagg.

Nei Kári, so einfalt er tað ikki. Fiskiloyvir aðrastaðir